

داستان گنج‌سی

Dəstan Gecəsi "در ششم دی 1400 نخستین نشست مربوط به سنت شفاهی داستانسرایی آذربایجان موسوم به "داستان گنج‌سی توسط موسسه ائل بیلیمی و دو نهاد مدنی دیگر در تبریز برگزار شد.

این پروژه توسط موسسه یاد شده در سال 1396 طراحی و بر اساس یک پروپوزالی به ستاد تبریز 2018 (که این شهر از سوی سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی اسلامی (آیسیکو) به عنوان پایتخت گردشگری جهان اسلام در سال 2018 برگزیده شده بود) عرضه شد. اما علیرغم استقبال زیادی که مسئولین امر از این پروژه داشتند در نهایت چنین پروژه‌ای برای اجرا در سال مذکور مجال اجرا نیافت.

اما امسال تصمیم گرفته شد، جلسات داستان‌خوانی عاشیقها برگزار گردد و اولین آن نیز اخیراً در تبریز اجرا شد.

امیدواریم جایگاه تبریز به‌عنوان مرکز ادبیات عاشیقی و برگزاری سنت داستان‌خوانی تثبیت گردد.

در این راستا سه موسسه این پروژه را همچنان تداوم می‌بخشند. انجمن عاشیقهای آذربایجان شرقی، موسسه ائل بیلیمی و محفل (طرفداران مولانا (واعیظ آدینا مثنوی جلسه لری

استاد مهندس #علیرضا_صرافی مدیرعامل موسسه "ئل بیلیمی" در ابتدای این برنامه توضیحات مبسوطی را ارائه کردند که به خلاصه آن می‌پردازیم.

در ادبیات شفاهی آذربایجان دو ژانر نزدیک به هم وجود دارد. ناغیلار و دستانلار «

اولی ژانر ساده‌تری است و عموماً توسط مادران یا مادر بزرگان به کودکان نقل می‌شود. دستان ژانری پیچیده و مبتنی بر اسطوره است. داستان‌های قدیمی حماسه‌ها و هم داستان‌های روماننتیک و عاشقانه را منعکس می‌کنند. قدیمی‌ترین آنها حماسه دده قورقود و ... کور اوغلو هستند و متاخرترین‌شان قاجاق نی، قاجاق کرم، دلی‌آلی، ستارخان و

... داستانهای رمانتیک و عاشقانه نیز جای مهمی در این گنجینه دارند. مانند اصلی-کرم، غریب-شاه صنم و

دستانها از بخشهای نظم و نثر تشکیل یافته‌اند. اینها جزو استثنای‌ترین فرهنگهای بشریت به‌شمار می‌روند. قسمتهای منظوم آنها توسط عاشیقها با ساز نواخته و خوانده می‌شوند.

در اجرای داستان عاشیق ماجرای داستان را تعریف می‌کند و با ساز قسمتهای منظوم آن را (با آواز) می‌خواند و هنرمندانی دیگر با سازهایی مانند زورنا یا بالابان و قوال او را مشایعت می‌کنند. آغاز و پایان این فرایند ترتیباتی دارد. شروع داستان استاندارد و سخن نصیحت‌آمیز (اویود) را شامل می‌شود و در پایان نیز با مخمس یا ترانه‌ای مفرح (شن هاوا) داستان را خاتمه می‌دهد تا شنوندگان با ذهنی پیراسته از ناخوشی‌ها مجلس را ترک گویند. برخی داستانها طولانی‌اند و زمانی به میزان یک هفته یا ده روز را در برمی‌گیرد.

پروفسور علی قافقازیلی در تحقیقات خود می‌نویسد: "در محیط عاشیقی تبریز-قاراداغ صد داستان رایج است و با در نظر گرفتن 7 محیط آشیقی (در واقع 8 محیط) در میان تورکهای ایران این داستانها بیش از یکصد داستان و حدود 150 الی ۲۰۰ عدد تخمین زده میشوند."

بسیاری از ملتهای دنیا اساساً فاقد داستانهای حماسی هستند. در دنیا فقط 40 ملت دارای این داستانها می‌باشند. در ایران فقط تورکها دارای سنت شفاهی حماسه‌اند. حماسه شاهنامه فردوسی اثری مکتوب محسوب می‌شود.

در حماسه کور اوغلو 24 قسمت داستانی نقل می‌شود. دده قورقود دارای 13 داستان می‌باشد. بنابراین ثروت ملی خلق در این «زمینه بسیار غنی و منحصر بفرد می‌باشد

در ادامه صحبت‌های جناب مهندس صرافى داستانى بسيار زيبا را از اين مجموعه با اجراى استاد آشيق "حسين ساعى" و همكاران هنرمندش آقاى يوسف عباديان (نوازنده بالابان) و سيفعلى حقى (نوازنده دايره) مى بينيم و مى شنويم. اين داستان براى مطول نشدن مجلس به اختصار بيان مى شود.

.اميدواريم لذت ببريد.